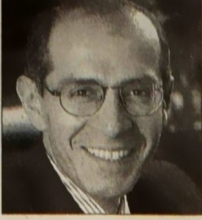

Kriz sonrası yaşanmaya başladı

HASAN BÜLENT
KAHRAMAN

Öyle anlaşılıyor ki, artık kriz ve nedenleri üstünde değil bundan sonra nelerin olacağını yazıp çizmeye başlıyoruz. Çünkü, bir ilginç oluşum kısmen kendi dinamikleriyle kısmen de belli bir senaryonun parçası olarak devreye girdi, işlemeye başladı. O gelişme büyük ölçüde 'sokağın durumu'dur ve gene geniş bir kısmıyla da siyasetin yakın geleceğidir. Onların ne olduğunu anlayabilmek için iç ve dış dinamikleri göz önüne alan bir değerlendirme yapmaya başlayalım.

Sokak ayakta; çünkü, Türkiye artık belli bir sivilleşme düzeyi yakalamıştır ve bu durum kendisini her fırsatta gösteriyor. Türkiye tarihinin yaşadığı en ağır ekonomik ve siyasal kriz 1977-1980 arasındadır ve o süre içinde bugünküne benzer bir tek hareket yoktu ortada. O durgunluğun biri olumlu biri olumsuz iki nedeni vardı. Her şeye rağmen siyaset işler vaziyetteydi ve Türkiye'deki sosyolojilerle, toplumsal tabaka ve katmanlarla belli bir uyum içindeydi. Halk belki suskun duruyor fakat tepkisini siyaset yoluyla dile getirmesini biliyordu. Nitekim, 1979 yılında yapılan bir araseçimde bu tepkisini dışa vurmuş ve işbaşında bulunan Ecevit hükümeti istifa etmişti.

Oysa bugün bir siyaset zemini yok ortada. Bu boşluk halkı sokağa döküyor ve dikkat edin, halk, tepkisini sadece yürütmeye karşı değil bütün bir siyasi sınıfa karşı gösteriyor. Bu, işin olumsuz (ama belli bir olumluluğu da içeren) yanı. Fakat, asıl olumlu şeyse, dediğim gibi tepkinin dışa vurulmasına olanak veren, neredeyse 'mutlak değer'de bir sivil bilincin oluşumu. Bu anlayış kendisini 17 Ağustos depreminden sonra da göstermişti, bugün de gösteriyor. Şimdi mesele, a) bunun siyasallaşıp siyasallaşamayacağıdır, b) siyasetin buradan nereye varacağıdır.

Öncelikle şunu söyleyeyim ki, hiçbir hükümet böyle bir tepkiyi taşıyamaz ve düşer. Bu hükümet de bir süre içinde o sonuca katlanacaktır ve Ecevit çekilecektir. İşte o zaman ne olacak?

Türkiye'nin iç dengeleri siyasete duyulan güveni ortadan kaldırdı, siyaseti tıkadı, işlemez hale getirdi. Halk, sokaklarda 'teknokrat hükümet' diye bağırıyor ve kimse de o gelişmenin ne türden sonuçlara yol açabileceğini halka anlatacak durumda değil. O zaman belki başbakanı parlamentodan, kabinesi yarı parlamento içi yarı parlamento dışı bir hükümet oluşacaktır. Böyle bir hükümet yönetsel yanı ağır basan bir anlayışı uygulamaya koyacak ve bir 'reform programı' uygulamaya başlayacak. Olabilir; bu siyaset üstü veya dışı model Türkiye'de daha önce de çok denendi. 12 Mart, bütün farklılıklarına rağmen böyleydi. 12 Eylül bütününü böyleydi. Fakat uzun deneyimler bu anlayışın çok iyi işlemediğini gösteriyor. Çünkü, çözümün siyasal olması bir önkoşuldur. Bu çelişki içinde bir süre sonra parlamento modele direnmeye başlayacak ve kristal küre çatlayacaktır.

Peki, Türkiye'de böyle bir oluşumu destekleyecek dış dinamik var mı? Mutlaka var ve aslında kötü olan da o! Çünkü, bugünkü model ve anlayış içinde Batı karşısında muhatap bulamadığı gibi, son dönemdeki bütün olaylar, bütün gelişmeler Batı'nın Türkiye'de güçlü, iyi işleyen bir devletin bulunmasını zorunlu gördüğünü işaret ediyor. Belki Derviş'in işi ağırdan almasının altında çözümsüzlüğün gelip dayanması ve o modelin tek çare haline getirilmesi, öyle sunulması isteği var; fakat sonuç olarak Batı, 'reformlarını' tamamlamış bir Türkiye'yi belli ki, sallanan, boşlukta yuvarlanan bir Türkiye'ye tercih ediyor. Buna, aynı talebi tekrarlayan büyük sermaye eklenince Türkiye'nin 'tehlikeli senaryosu' işlemeye başlıyor.

Onu ve 'yararlarını', sonuçlarını çarşamba günü tartışmak istiyorum.